

De aceea poate am avut în fața ochilor un fragment de spectacol autentic, dintr-o piesă autentică.

Profesorul Radu Beligan a căutat cu dragoste pentru studenții săi din anul II, un text de actualitate din dramaturgia contemporană universală și a găsit ceva foarte nimerit pentru acest scop: piesa lui Albert Maltz, *Repetiția* (scrisă parcă anume pentru studenții unui institut de teatru, de azi și de pretutindeni). În afara problemelor de mare actualitate pe care le pune, autorul aduce și preocuparea pedagogică pentru creșterea actorului chemat să slujească scena, această tribună a progresului cultural și social al omenirii. Pe un astfel de text, profesorul Beligan a construit cu elevii săi, un spectacol în spiritul piesei, un spectacol agitatoric, un spectacol modern și frumos. Prevalează realizarea omogenității echipei de interpreți — pînă într-atîta profesorul a știut să estompeze aspirațiile spre de-așare ale unora și să ascundă stingăciile atît de inerente începătorilor, ce există, bineînțeles, la alți membri ai acestui colectiv. Se cuvine totuși a menționa la loc de cinste pe studentul Mihai Mihail, care interpretează rolul regizorului din piesa lui Maltz, pentru maturitatea și talentul său deosebit, pentru siguranța și discreția lui, precum și pe Eugenia Luca, sinceră și mai ales folosind mijloace sobre de exprimare.

Spectacolele studenților au fost pentru noi un prilej de utile și plăcute constatări, îndreptățindu-ne așteptările, ale noastre ca și ale teatrelor pe care nu peste mult timp ei vor fi chemați să le slujească. De aceea, poate că nu ne vor fi luate în nume de rău cele cîteva observații în legătură cu unii interpreți, în privința cărora o grijă timpurie va fi de natură să le asigure pregătirea cea mai bună.

Am prețuit în mod deosebit repertoriul ales pentru aceste spectacole, bazat mai ales pe lucrări din dramaturgia noastră actuală, precum și pe lucrări reprezentative și potrivite scopului pedagogic urmărit, cum ar fi aceea asupra căreia s-a oprit profesorul Radu Beligan. Dar, pe de altă parte, deși actuală și bogată în probleme, *Recolta de aur* a lui Aurel Baranga nu ni s-a părut bine aleasă pentru interpreții ei, studenții clasei prof. I. Olteanu, deoarece rolurile nu li se potriveau ca vîrstă și personalitate, depășindu-le în același timp experiența scenică.

Tocmai pentru că apreciem orientarea generală a repertoriului ales pentru studenți, am ținut să subliniem, prin cele arătate mai sus, cît de importantă este raportarea lucrării la capacitatea tinerilor actori de a o sluji cu succes. Pentru viitor se cere, deci, o grijă deosebită în alegerea operi la nivelul posibilităților studenților, așa cum de altfel în linii mari s-au petrecut lucrurile la celelalte clase de actorie. Și ca o constatare generală, se cuvine a menționa faptul că în aproape toate producțiile studenților s-a vădit grija pentru omogenitatea ansamblului și numai arareori (acolo unde am menționat, de altfel) s-a pus accentul pe soliști. Această preocupare de căpetenie trebuie să figureze ca un punct de program permanent în munca de zi cu zi cu studenții Institutului de Teatru.

G. Dem. Loghin

ARTA VORBIRII SCENICE

Cea mai bună măsură în aprecierea eficienței sistemului de educație practicat într-o școală o constituie gradul de pregătire al absolvenților ei. Convins de justetea acestei constatări, Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale“ și-a urmărit cu grijă absolvenții, încercînd să desprindă concluzii practice pentru activitatea lui, atît din aspectele pozitive, cît și din cele negative ce caracterizau nivelul de pregătire profesională al foștilor săi studenți.

Spectacolele prezentate de absolvenții noștri pe diversele scene din țară, aprecierile conducerilor teatrelor unde ei activează, consfătuirile de specialitate au ridicat în fața școlii noastre o problemă de o deosebită importanță pentru însușirea unei temeinice educații actricești. Ne referim la posibilitățile pe care Institutul le oferă studentului pentru a-l înarma cu toate mijloacele tehnice și artistice necesare unei vorbiri scenice expresive și emoționante, capabilă să influențeze la maximum conștiința spectatorului în spiritul mesajului textului dramatic.

Realizările tinerilor actori ne arată că ei posedă o metodă științifică de descifrare a sarcinilor scenice ce izvorăsc din textul piesei, că dispun de o bună tehnică interioară pentru a-și însuși gândurile și sentimentele eroului întruchipat, că știu să caracterizeze cu mijloace de expresie interesante personajul realizat. Nu e însă mai puțin adevărat că, în rindurile tinerei generații de actori, se găsesc elemente ce nu acordă rostirii artistice a cuvîntului pe scenă atenția cuvenită. Pe unii îi auzi pronunțînd cuvintele pe scenă într-o fonetică ciudată, proprie unor anumite particularități dialectale ale limbii noastre, sau — fapt și mai grav — unor argouri care dau textului o vulgaritate ce-l fac incompatibil cu arta.

Mulți dintre actorii tineri, la care se manifestă asemenea „încălnări“ și asemenea atitudini față de arta vorbirii scenice, încearcă să-și justifice deficiențele prin prisma unei concepții despre teatru, care — după părerea lor — ar urmări realizarea firescului vieții în interpretarea eroilor piesei.

Eroarea unei asemenea concepții este evidentă. E un bun cîștigat de mult de către estetica marxist-leninistă că arta oglindește viața în tot ce are ea mai esențial și mai semnificativ. În lumina acestei teze, care delimitează în chip precis realismul de naturalism, ne apare limpede că vocabularul și fonetica limbii vorbite nu pot fi preluate de artă decît pe baza unui proces de atentă selecționare. Acest proces este de competența poetului dramatic. Dependența artei actorului de dramaturgie obligă nu numai la transmiterea fidelă a fondului de idei al piesei, dar și a mijloacelor prin care sînt exprimate aceste idei, între care limbajul joacă un rol de prim ordin.

Se mai găsesc printre tinerii actori unii, care — în numele aceleiași false concepții despre firesc în artă — rostesc atît de neglijent replicile, încît ascultătorul cel mai atent nu poate înțelege multe din cuvintele rostite pe scenă. Neclearitatea cu care sînt emise și articulate sunetele ce compun cuvîntul te împiedică să pricepi gândurile personajului, să descoperi sensul replicilor și al desfășurării întregii acțiuni a piesei. Actorul acționează pe scenă în chip interesant, se transpune cu sinceritate și organicitate în stările sufletești ale rolului, dar dacă nu auzi ce vorbește, cum poți oare să-ți explici comportarea lui, cum poți adera la arta lui, cum te poate el convinge și emoționa?

Slabă este preocuparea unor tineri actori pentru perfecționarea instrumentului vocal printr-o exersare continuă și metodică. Așa se explică de ce întîlnim printre ei elemente cu registre vocale insuficient dezvoltate, cu serioase deficiențe în ce privește pozarea și timbrarea glasului, sau cu defecte de dicțiune ce ar fi putut și pot fi remediate pe baza unei munci susținute și atente.

Tinerilor ce se manifestă nepăsare față de studiile ce le-ar putea asigura o dicțiune corectă și o voce de calitate, să-mi fie îngăduit să le reamintesc o constatare, cu valoare de îndemn la studiu permanent și serios, pe care Stanislavski o consemnează într-unul din capitolele cărții sale *Munca actorului cu sine însuși*: „La ce bun toate subtilitățile stărilor sufletești, dacă sînt exprimate de o voce proastă“.

Cuvintele lui Stanislavski trebuie amintite și pedagogilor ce se ocupă de formarea tinerei generații de actori în Institutul de teatru. Și nu numai amintite, ci asigurate condițiile necesare pentru ca îndemnul să devină faptă.

Animat de această dorință, consiliul științific al Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale“ a înscris pe ordinea de zi a dezbaterilor sale problema educației pe care școala o face studenților în domeniul artei vorbirii scenice. Dezbaterea a avut loc în luna februarie și considerăm util să ne oprim asupra concluziilor ei.

Analiza a stabilit că, în ultimii 2—3 ani, a crescut calitatea muncii didactice a tuturor factorilor chemați să contribuie, în procesul de învățămînt din școală, la rezolvarea problemei de care ne ocupăm.

Principală răspundere în formarea mijloacelor tehnice și artistice cu ajutorul cărora cuvîntul capătă viață în spectacol revine catedrei de arta vorbirii scenice. În ultimii ani, colectivul ce activează la această catedră, înființată pentru prima oară în școala de teatru abia după reforma învățămîntului, s-a preocupat să înlăture din munca sa deficiențele ce proveneau, în bună măsură, din lipsa unor tradiții didactice. În această acțiune un ajutor important l-a constituit studierea experienței institutelor similare din străinătate, în special a celor sovietice. Pentru a putea stabili sarcinile didactice ale catedrei, a fost necesar să delimităm obiectul disciplinei ei în raport cu cel al artei actorului. Pe baza acestei delimitări, catedrei de arta vorbirii scenice i-a revenit obligația pedagogică de a se ocupa de educarea aparatului fonor-respirator al studentului, în vederea formării instrumen-

tului vocal merit să dea claritate și expresivitate artistică cuvintului pe scenă. În funcție de obligațiile didactice ale catedrei, s-a elaborat o nouă programă de curs. Principalele capitole ale acestei programe se referă la studiul respirației, al dicțiunii și al impozației vocale.

Precizându-și programa de curs, catedra de arta vorbirii scenice și-a îmbunătățit simțitor, în ultimii 2—3 ani, și metodele de predare. În acest sens trebuie citată ca pozitivă preocuparea catedrei de a acorda muncii individuale cu studenții o atenție deosebită. Aparatul fono-respirator al fiecărui student reprezintă particularități distincte, și ca atare exercițiile pe baza cărora are loc procesul de educare și formare a instrumentului vocal al viitorului actor trebuie să țină seamă de ele. Dacă adăugăm la această constatare faptul că însăși remedierea aceluiași defect se face pe căi diferite, în funcție de cauzele organice care îl produc, ne dăm seama că munca individuală cu studentul la această catedră este cea mai eficientă cale pentru obținerea rezultatelor pedagogice dorite. Pornind de la acest specific al activității sale didactice, catedra de arta vorbirii scenice a elaborat — pe lângă exercițiile generale obligatorii pentru toți studenții — și o serie de exerciții individuale, în funcție de necesitățile fiecărui student. Exercițiile generale și cele individuale sint consemnate în caietul personal al studentului, împreună cu observațiile catedrei cu privire la rezultatele dobândite de cel ce le-a exersat. În cursul celor cinci ani de studiu, caietul de exerciții al studentului constituie pentru el o îndrumare metodică, pe baza căreia va putea să-și desfășoare antrenamentul vocal atunci când va deveni actor în teatru.

O contribuție pozitivă la educarea vorbirii artistice a studenților a adus-o catedra de arta actorului prin atenția care s-a acordat, încă din 1957, locului pe care trebuie să-l ocupe în repertoriul de studiu versurile și piesa în versuri. Poezia clasică și contemporană, românească și universală, este reprezentată prin toate stilurile și genurile ei în repertoriul de studiu al anilor I și II la arta actorului. Începând de la jumătatea anului II, piesa în versuri devine un obiect de studiu deosebit de însemnat, reprezentând cam o treime din numărul pieselor interpretate la clasele de arta actorului. Introducerea studiului monologului clasic în primul semestru al anului II pune studentul în situația de a rezolva o sumă de probleme legate de expresivitatea și muzicalitatea acțiunii verbale.

Adâncirea procesului de învățămînt desfășurat la catedrele de științe sociale și de istoria teatrului și a literaturii conduce la formarea gândirii studentului și la îmbogățirea orizontului său cultural, contribuind la o mai justă înțelegere a calităților estetice și etice pe care trebuie să le înfățișeze limba vorbită pe scenă de viitorul actor.

Toate aceste îmbunătățiri, petrecute în procesul de învățămînt al școlii în ultimii 2—3 ani, s-au făcut simțite în producțiile prezentate la studioul Institutului la începutul semestrului II de către studenții anului III, care au beneficiat de la intrarea lor în școală de noua programă analitică și de o nouă metodică în ce privește educarea vorbirii artistice. S-au remarcat prin claritatea dicțiunii și muzicalitatea timbrului vocal studenții: Dinică Gheorghe, Rășchitor Constantin, Gheorghiu Vasile, Lemnaru Genoveva, Popovici Eftimie, Pomoje Niculae, Roșu Anca, Piteșteanu Adriana, Pagubă Păpă, Hudac Marian ș.a. Cu prilejul aceluiași producții însă, s-au făcut vizibile lipsuri importante chiar la studenții anului III, unii din ei deosebit de înzestrați, dintre care cităm: glas netimbrat, cu un registru vocal insuficient dezvoltat, la studenta Manolescu Ioana; neclaritatea dicțiunii, la studentul Moraru Marin; pronunție dialectală la studentul Racoti Eugen, ș.a.

Aceasta ne arată că munca Institutului nostru în rezolvarea problemei pe care o discutăm este încă deficitară. Analizînd cauzele ce generează o asemenea situație, consiliul științific al Institutului a ajuns la următoarele constatări:

Comisia de examinare manifestă o slabă exigență, la concursul de admitere, față de candidații ce prezintă defecte de dicțiune iremediabile. Promovînd în Institut asemenea elemente, se încarcă în chip inutil munca pedagogilor școlii, obligîndu-i să se preocupe de vindecarea unor defecte de dicțiune care, prin caracterul lor organic, pot fi cel mult ameliorate, dar în nici un caz vindecate, sau de educarea unor glasuri a căror calitate sonoră nu îngăduie formarea unui registru vocal cu o desfășurare majoră și un timbru muzical plăcut.

În procesul de educare a vorbirii artistice a studenților se observă lipsa unei acțiuni unitare și ferme a tuturor factorilor responsabili. Eforturile profesorilor de la arta actorului și de la vorbirea scenică, pentru a trezi în student conștiința necesității antrenamentului zilnic, ce conduce la continua perfecționare a instrumentului vocal, trebuie bine conjugate. Profesorii de arta actorului trebuie să controleze cu regularitate felul în care studenții își însușesc în chip creator exercițiile recomandate de catedra de arta vorbirii scenice, măsura în care fac din exersarea lor o metodă de autoeducare profesională, și în special eficiența acestei metode în munca de interpretare a rolurilor la clasă. Atît pedagogii de la arta vorbirii scenice, cît și cei de la arta actorului trebuie să renunțe la indulgența manifestată față de acei studenți care nu duc o muncă susținută pentru cultivarea aptitudinilor necesare unei rostiri frumoase, clare și expresive, a cuvîntului pe scenă.

Pentru remedierea lipsurilor existente, consiliul științific al Institutului a hotărît o serie de măsuri, dintre care vom cita pe cele mai importante.

În viitor nu vor mai fi admiși în Institut candidați cu defecte organice de dicțiune și voce. În acest scop se instituie din acest an școlar o probă eliminatorie, în cadrul căreia se cercetează aptitudinile de voce și dicțiune ale candidaților. Aceasta este prima probă în cadrul concursului de admitere.

Catedra de arta vorbirii scenice va întocmi în acest an școlar fișe individuale în care se vor consemna starea sănătății organului fono-respirator al studentului, aptitudinile acestuia cu privire la dicțiune, voce, respirație, de asemenea, mijloacele ce trebuie folosite de către student pentru dezvoltarea acestor aptitudini, ca și rezultatele dobîndite de el în acest sens. În aceste fișe se vor nota observațiile catedrei pe parcursul celor cinci ani de studiu, iar la absolvire, fișa va fi trimisă teatrului, care va putea astfel urmări în continuare evoluția tînărului actor.

În laboratorul Institutului — special amenajat din acest an școlar — se vor face înregistrări ale vocii studentului, pentru a controla felul cum i se dezvoltă aparatul fono-respirator. În acest chip studentul va avea posibilitatea să-și dea seama, prin comparație, de eficiența muncii de autoeducare profesională.

Catedra de arta actorului va trebui să acorde în viitor o atenție sporită felului în care studenții aplică, în realizarea rolurilor, cunoștințele dobîndite la arta vorbirii scenice. În colaborare cu catedra de arta vorbirii scenice se vor elabora planuri metodice individuale, menite să asigure remedierea deficiențelor de voce și dicțiune care mai stăruie la studenții din anii superiori. Se vor organiza periodic schimburi de experiență între clasele paralele ale aceluiași an, cu care prilej se vor analiza rezultatele dobîndite de studenții cu o vorbire scenică deficitară, în înlăturarea defectelor identificate cu prilejul sesiunii de examene și colocvii din ianuarie.

Atît catedra de arta vorbirii scenice, cît și cea de arta actorului sint chemate să-și sporească exigența față de lipsurile manifestate de studenții în munca de perfecționare a vorbirii scenice, neîngăduind promovarea în anii superiori a celor ce se dezinteresează de studiul rostirii cuvîntului pe scenă.

Pentru a pune la îndemîna studenților și actorilor un îndrumar metodic în domeniul formării respirației, a vocii și a dicțiunii, catedra de arta vorbirii scenice va elabora o culegere de exerciții pînă la începutul viitorului an școlar, culegere ce va fi editată în 1961.

Acțiunile inițiate de Institut pentru a obține de la viitorii actori o înaltă măiestrie în folosirea celui mai important mijloc de expresie al artei actoricești : cuvîntul, credem că ar fi bine să solicite atenția instituțiilor noastre teatrale, invitîndu-le să analizeze modul în care se preocupă de problema dezbătută în cuprinsul acestui articol. Sugerăm conducerilor teatrelor să cerceteze cu acest prilej dacă regizorii acordă sau nu, în munca de pregătire a spectacolelor, interesul necesar față de vorbirea scenică a actorilor, dacă se urmărește sau nu antrenamentul instrumentului vocal al actorului, dacă nu ar fi cazul să se inițieze în instituțiile teatrale forme de învățămînt care să asigure o continuă pregătire a actorilor în domeniul artei vorbirii scenice.

Totodată, invităm cronică dramatică să acorde un spațiu mai larg, în preocupările sale, analizei problemelor de măiestrie ce asigură eficiența ideologică, expresivitatea artistică și capacitatea de influențare a acțiunii verbale.